

Arias Navarro, Lafon jauna eta euskera

Alderdi, 290. zk., 1974-02.

Espainiako gobernuaren buru egin berri duten Arias Navarro-k esan duen itzaldi luze eta arranditsuan *izkuntzari* gain-gaineko maila berezi bat eman dio: "ispirituaren odola" dela esan du.

Esabidea ez da arek asmatua: Unamunok eta beste batzuk ere esan bait dituzte izkuntzaz orrelakoak.

Ala ere, Espainiako politika-gizon batek izkuntzaz era onetan mintzatzeak zerbait adieraziko luke, orrelako merezimendu eta birtutea duen izkuntza aitatzean *gizonak non nai berea duenaz* ari balitz; baina *bereaz* ari da, gazteleraz: Espainia batetik eta leen indarrez irabazi eta gero auleriz galduak izan ziren erriak geienbat osatzen duten Amerika lotzen (beti lotzen!) dituen izkuntza bakarra du buruan. Euskerak egin lezake beste onenbeste gure errialdeak gehiago elkartzeko; gaztelera espainarrentzat "ispirituaren odola" bada, guretzat euskerak orrenbesteko ispiritu eta odol baditu; baina bideak indarkeriaz (indarra beti!) itotzen dizkigute odola eta ispiritua.

Jatorriz berea den izkuntzan baino arrotza dutenean ispiritu eta maitasun geiago jarri duten euskaldun pranko bada munduan, eta oietako nagusienetako bat Arias Navarro-ri itz oiek esan arazi dizkion Unamuno bera izan da. Baina, eta ordain bide bezala, izan dira Euskalerritik kanpo jaio eta gure jatorrikoak izan gabe euskerari bere bizi guziko lanak eta kemenak eskeini dizkietenak ere.

Oietako bat il berri-berria dugu: René Lafon jauna (g.b.).

Gure artean Lafon jaunaren aditzera ez duenik gutxi da; irakurtzen duten euskaldunetz ari gera, noski; baina denak ez dakite bear bada Lafon jauna abizenez eta jaiotzez atzerritarra genduela: bordeldarra, prantseza.

Guetako askok ez genekiguna beste zerbait ere ba da: Lafon jauna komunista zela.

Ara askotan gure indarrak eta gure auleriak zer bide biurriak ibiltzen dituzten. Eta Arias Navarro-en bide makurretik Lafon jaunaren euskal alorrera genetozela, ezaguna, eta ez ongi aztertua, den gure erriko esakera baten argia piztu zaigu bidean: "Euskaldun, fededun".

"Euskaldun, fededun" esakera zaarra da, eta garai batean geien bat egia, noski.

Egi au dela-ta, leengoari eutsi nai lioteke batzuk, eta oiek uste bezala izateak ez lioke inori, ez euskerari, ez Euzkadiri, kalterik ekarriko. Bestalde seguru aski. Ala ere, egia besterik da, eta beste errietan eta izkuntzetan gerta oi den legez, gurean ere denetik dugu: *fedea* gorde duten eta utzi duten eta artu ez duten euskaldunak osatzen dugu gure erria.

Eta euskaldunak fededun izan bear duela baldintza bat bezala jartzeak ez dio, ez gure erriari, ez gure izkuntzari, eta ezta Eliza berari ere, onik ekarriko.

Euskerak eta gure erriak ba dituzte federekin bere-bereak dituzten elkarrekikoak, noski; euskera gure erriaren ispiritu-bide indartsu bat izan da; askotan, bakarra; eta

onek bere indar-eragina berez, eta gurez, gordeko du; baina Elizak, erriko-apaiz-
neurrian onik, eta asko, egin badu, instituzio aldetik, berriz, kalteak ere ekarri dizkiola
bixtan da, eta euskalduna denak ba du Eliz onek erakusten duen fedez bere asmoak
izateko eta gordetzeko eskubidea.

Kristoren fedea bizi duenak joka beza kristau bezala, kristau sentitzen ez direnak
errespetatuaz; eta federik ez duenak joka beza gure erriak mendez-mende izan duen eta
gorde nai duen fede-bidea errespetatuaz.